

ALLÒ INNOMENABLE

D'H. P. LOVECRAFT

Autor de *"El Festival"*, *"La Música d'en Erich Zahn"*, etc.

Traducció d'en M. Di Mauro

Estàvem asseguts sobre una tomba ruïnosa del segle XVII a l'horabaixa d'un dia de tardor al cementiri d'Arkham mentre especulàvem sobre allò innomenable. Mirant vers el salze gegant al centre de la necròpoli, el tronc del qual havia gairebé engolit una llosa antiga i il·legible, vaig fer un comentari formidable sobre l'aliment fantasmal i inconfessable que les colossals arrels estarien xuclant de la terra vella del fossar; quan el meu amic em va renyir per tal comentari i em digué que, com no n'hi havia hagut d'enterraments des de fa més d'un segle, res podria estar nodrint l'arbre d'aquella vulgar manera. A més a més, afegí, la meva verborrea constant sobre coses "innomenables" i "inconfessables" era un artífici ben pueril, a l'alçada de la meua baixa categoria com autor. Era massa inclinat a acabar les meves històries amb visions o sons que paralyzaven les capacitats dels meus herois i els deixaven sense coratge, paraules o records per explicar allò que havien experimentat. Sabem de les coses, va dir, només mitjançant els nostres cinc sentits o les nostres intuïcions religioses; per tant és gairebé impossible referir-se a cap objecte o espectacle que no sigui clarament descrit amb les sòlides definicions dels fets o de les correctes doctrines teològiques—preferiblement aquelles dels Congregacionistes, amb aquelles modificacions que la tradició o Sir Arthur Conan Doyle hagin contribuït.

Amb aquest amic, en Joel Manton, sovint m'hi discutia de forma llaunuda. Ell era el director

de l'Institut Est, nascut i criat a Boston, així que compartia la sordesa autosuficient de Nova Anglaterra envers les delicades tonalitats de la vida. Segons la seva opinió, només les nostres experiències comuns i objectives posseïen cap significança estètica i que la funció de l'artista era, no tant suscitar fortes emocions per acció, èxtasi i estupefacció com mantenir un plàcid interès i apreciació per l'acurada i detallada transcripció dels afers quotidians. S'oposava especialment a la meua preocupació amb allò místic i inexplicat i malgrat que ell creia molt més profundament que no pas jo en allò sobrenatural, no volia admetre que fos prou habitual com per a ser subjecte literari.

Que una ment pugui trobar el més gran plaer en les escapades de la rutina diària i en les recombinacions originals i dramàtiques d'imatges habitualment llançades per l'hàbit i la fatiga als patrons gastats de l'existència quotidiana, era una cosa gairebé increïble per al seu intel·lecte transparent, pràctic i lògic. Per a ell totes les coses i sentiments tenien dimensions i propietats fixes, causes i efectes i, malgrat que acceptava que la ment de vegades tenia visions i sensacions de natura molt menys geomètrica, classificable i pràctica, es creia en el dret de traçar una línia arbitrària per descartar, sense miraments, tot allò que no pot ser experimentat ni entès pel ciutadà mitjà. A més a més, estava completament segur que res no pot ser "innomenable". No li semblava assenyat.

Tot i que m'adonava bé de la futilitat de fer servir arguments metafísics i imaginatius contra la condescendència d'un devot il·lustrat i tradicional, alguna cosa de l'escena del col·loqui d'aquella tarda em portà a una dissensió més gran de l'habitual. Les tronades teules de llicorella, els arbres ancestrals, les cobertes de dos vessants centenàries de la vella vila embruixada que s'estenia al voltant, totes combinades em van remoure l'esperit en defensa de la meua obra i ben aviat vaig dur l'escomesa al territori enemic. En efecte, no era difícil iniciar un contraatac ja que sabia que el Joel Manton, en realitat, mig s'aferrava a moltes de les supersticions de les velles xarugues que la gent sofisticada fa temps que ha superat; creences en les aparicions de persones mortes a llocs llunyans i en les empremtes deixades per cares antigues a les finestres que havien mirat fixament totes les seves vides. Donar crèdit a aquest rumors d'ovies camperoles, vaig insistir, implicava creure en l'existència de substàncies espectrals a la terra separades de, i subseqüents a, les homòlogues materials. I implicava la capacitat de creure en fenòmens més enllà de totes les nocions normals; ja que si un home mort pot transmetre la seva imatge visible o tangible a l'altra punta del món o travessar la distància dels segles, com pot aleshores ser absurd imaginar que les cases abandonades són plenes de coses sensibles i estranyes o que els antics cementiris bullen amb la terrible i etèria intel·ligència de varies generacions? I atès que l'esperit, per tal de causar totes les manifestacions que se li atribueixen, no pot estar limitat per cap de les lleis de la matèria; per què hauria de ser extravagant imaginar coses mortes però psíquicament vives en formes —o absències de forma— que a ulls d'espectadors humans siguin completament i esgarrifosament "innomenables"? El "sentit comú" quan reflexiona sobre aquestes qüestions, vaig assegurar-li al meu amic de forma

amable, és simplement una absència obtusa d'imaginació i flexibilitat mental.

El crepuscle ja havia començat, però cap dels dos sentia el desig d'aturar la conversa. Manton no semblava convençut pels meus arguments però sí impacient per refutar-los, amb aquella confiança en les pròpies opinions que sens dubte el va fer triomfar com professor, mentre que jo estava tan segur del meu terreny que no temia pas la derrota. La nit caigué i els llums brillaven tènuelement en algunes de les finestres llunyanes però no ens vam moure. El seient sobre la tomba era molt confortable i sabia que al meu prosaic amic no l'importaria la llòbrega esletxa en la vella paret de maons, aixecada per les arrels, just darrere nostre ni la foscor absoluta del lloc causada per la casa ruïnosa i abandonada del segle XVII que s'interposava entre nosaltres i el camí il·luminat més proper. Allà en l'obscuritat, sobre aquella esberlada tomba a prop de la casa abandonada, vam parlar sobre allò "innomenable" i, un cop el meu amic va acabar la seva sorna, li vaig explicar la terrible evidència darrere la història que havia menyspreat amb més befa.

El meu conte es deia "*La Finestra de l'Àtic*" i aparegué al número de gener de 1922 de la revista *Whispers*. En molts indrets, especialment al Sud i a la costa del Pacífic, varen retirar les revistes dels aparadors degut a les queixes de necis pusil·lànimes, però a Nova Anglaterra no els va esgarrifar gaire i es limitaren a arronsar les espatlles davant les meves extravagàncies. S'afirmava que la cosa, per començar, era biològicament impossible; simplement una d'aquelles boges enraonies del camp que en Cotton Mather havia estat prou crèdul com per abocar-ho al seu caòtic "*Magnalia Christi Americana*" i tan mal documentada que no va gosar esmentar la localitat on aquell horror s'esdevingué. I pel que fa a la manera com vaig amplificar els pobres apunts del vell místic —que

era completament impossible i pròpia d'un escriptor frívol i somiatruites! En efecte, en Mather havia relatat com la cosa va néixer però ningú, excepte un sensacionalista de pa sucats amb oli, l'hauria imaginat creixent, espiant la gent de nit per les finestres i amagant-se a l'àtic d'una casa, en cos i esperit, fins que segles després algú la veié a la finestra i no pogué descriure què fou allò que li emblanquí els cabells. Tot allò era una grolleria flagrant i el meu amic Manton no trigà en insistir en aquell fet. Aleshores li vaig explicar com havia trobat un antic diari, escrit entre 1706 i 1723, i descobert entre papers familiars a menys d'una milla d'on estàvem asseguts ara; també de la innegable realitat de les cicatrius al pit i l'esquena del meu avantpassat que el diari descrivia. Li vaig relatar, també, les pors d'altri a la regió i com el rumors passaren de generació en generació. També com la bogeria, gens inventada, copsà un nen que el 1793 entrà a la casa abandonada a examinar les restes que hom sospitava que hi havien.

Fou una cosa esgarrifosa —no sorprèn que estudiants sensibles tremolin amb l'era Puritana a Massachusetts. No en sabem gaire del que succeí sota la superfície — més enllà de l'espantosa purulència que emergia pútrida en macabres llampades ocasionals. El terror de la bruixeria és un horrible raig de llum sobre allò que bullia a l'interior del cervell oprimat de l'home, però fins i tot això és una minúcia. No hi havia bellesa, ni llibertat —es podia veure en les restes arquitectòniques i domèstiques però també en els sermons verinosos dels estrictes clergues. I dins d'aquella rovellada camisa de força s'hi amagaven monstruositats que barbotejaven, perversió i satanisme. Va ser, realment, l'apoteosi d'allò innomenable.

Cotton Mather, en aquell diabòlic sisè llibre que ningú ha de llegir quan es fa fosc, no es

mossegà la llengua en llançar la seva condemna. Sever com un profeta jueu i lacònicament impertorbable com ningú ho hauria estat des del seu temps, parlà de la bèstia que havia engendrat allò que era més que una bèstia però menys que un home —la criatura amb l'ull tacat— i dels xiscles del borratxo miserable que penjaren per tenir un ull així.

Tot això explicà de forma crua però sense cap detall del que vingué després. Potser no ho sabia o potser sí i no gosava relatar-ho. Altres ho van saber i no gosaren dir-ne res —no es va fer pública cap informació de perquè se'n parlava sobre el pany a la porta de les escales que duïen a l'àtic de la casa d'un vell amargat, abatut i sense fills, que havia aixecat la llosa de pissarra sense inscripció d'una defugida tomba, tot i que es poden rastrejar prou llegendes imprecises que glacen la sang a qualsevol.

Tot es troba al diari ancestral que vaig trobar; totes les insinuacions acallades i els contes furtius d'èssers amb l'ull tacat vistos a les finestres de nit o en prats deserts prop dels boscos. Quelcom va atacar el meu avantpassat en un camí fosc per una vall, deixant-lo amb marques de banyes al pit i d'urpes d'una mena de simi a l'esquena i quan cercaren empremtes en el terra trepitjat trobaren marques barrejades de peülles partides i potes vagament antropoides. Una vegada, un genet de correu va dir haver vist un vell que perseguia, tot cridant, un esgarrifós ésser sense nom que corria a gambades per Meadow Hill en les hores de tènue llum de lluna abans de l'alba i molts el cregueren. Certament, va haver-hi rumors la nit del 1710 quan aquell home abatut i sense fills va ser enterrat a la cripta rere casa seva, mirant directament a la llosa de pissarra sense nom. Mai van obrir la porta d'aquell àtic, però deixaren la casa sencera tal qual, temuda i abandonada. Quan se sentiren sorolls sortir d'allà, van murmurar i s'esgarrifaren, i es refiaren que el pany de la porta de l'àtic fos prou resistent. Van deixar de refiar-se

quan l'horror s'esdevingué a la parròquia, no deixant ningú amb vida o sencer. Amb els anys les llegendes prengueren un caire espectral —suposo que la cosa, si era una cosa vivent, va morir. El record havia perdurat de manera esgarrifosa —encara més esgarrifosa pel fet de ser tan secret.

Durant aquesta narració el meu amic Manton s'havia quedat molt callat i vaig veure que les meves paraules l'havien impressionat. No va riure quan vaig aturar-me, ans al contrari, em va preguntar molt seriosament per aquell noi que es tornà boig el 1793 i qui, presumiblement, va ser l'heroi de la meua ficció. Li vaig explicar perquè el noi va anar a la casa defugida i abandonada, tot remarcant que estaria interessat ja que creia que les finestres retenien imatges latents d'aquells que s'havien quedat mirant-hi fixament. El noi va anar a mirar les finestres d'aquell àtic per les històries de coses que s'hi veien darrere i va tornar cridant de forma maníaca.

En Manton es va quedar pensatiu mentre deia això, però gradualment va tornar al seu tarannà analític. Va concedir, pel bé de la discussió, que alguna mena de monstre innatural havia existit, però em va recordar que inclús la més gran perversió mòrbida de la natura no havia de ser innomenable o científicament indescriptible. Vaig admirar la seva claredat i persistència, mentre afegia més revelacions que havia recopilat entre la gent gran. Aquelles llegendes d'espectres més tardanes, vaig aclarir, parlaven de monstruoses aparicions més esgarrifoses que allò que qualsevol cosa orgànica pugui ser; aparicions de formes animals gegantines de vegades visibles i de vegades només tangibles, que flotaven en nits sense lluna i rondaven l'antiga casa, la cripta al darrere i la tomba amb la llosa il·legible, on un plançó havia brotat. Si aquelles aparicions van, o no, clavar banyades o ofegar gent fins la mort, com

explicaven contalles no contrastades; del cert, havien produït una forta i persistent impressió i eren encara temudes en secret pels oriünds més vells, encara que fossin majorment oblidades per les darreres dues generacions —potser moribundes per la manca d'atenció. Més encara, en quant pertoca a la teoria estètica, si les emanacions psíquiques de les criatures humanes poden ser distorsions grotesques, quina representació coherent podria expressar o retratar una nebulosa tan deforme i infame com l'espectre d'una maligna i caòtica perversió, en ella mateixa una mòrbida blasfèmia contra la natura? Modelat pel cervell mort d'un malson híbrid, no constituïria aquell terror vaporós, en tota la seva repugnant veritat, allò exquisidament i esgarrifosament innombrable?

L'hora s'havia fet molt tardana. Un especialment silenciós ratpenat em va fregar i penso que va tocar també en Manton, ja que encara que no el podia veure, vaig notar com aixecà el braç. En aquell moment va parlar.

—Però aquella casa amb la finestra de l'àtic és encara dempeus i abandonada?

—Sí —vaig contestar—. L'he vista.

—I hi vas trobar res d'interessant a l'àtic o enlloc?

—Hi havia uns ossos sota el ràfec. Han de ser allò que aquell noi va veure si era sensible no li hauria calgut res al vidre de la finestra per trarbalsar-lo. Si pertanyien al mateix cos devia ser una monstruositat que causés histèria i deliri. Hagués estat una blasfèmia deixar aquells ossos al món, així que vaig tornar amb un sac, els vaig arreplegar i els vaig portar a la tomba rere la casa. Hi havia una obertura on els vaig poder depositar. No pensis que vaig ser un ximple. Hauries d'haver vist aquella calavera. Tenia banyes grosses com mig pam però una cara i una mandíbula com la teva o la meua.

A la fi vaig notar com una vera esgarripança afectava en Manton, que se'm va apropar. Però la seva curiositat no havia minvat.

—I els vidres de la finestra?

—Ja no hi eren. Una finestra havia perdut el marc per complet i a l'altra no hi havia restes de cap vidre a les seves petites obertures romboidals. Eren d'aquell tipus. Les velles finestres de gelosia que es deixaren de fer servir abans del 1700. Penso que fa cent anys o més que ja no tenien cap vidre. Potser el noi els trencà si va arribà fins allà; la llegenda no en diu res.

En Manton reflexionà de nou.

—M'agradaria veure la casa, Carter. On és? Amb vidre o sense, l'he d'explorar una mica. I la tomba on vas deixar els ossos i l'altra sense inscripció. Tot plegat ha de ser ben esgarripanç.

—L'has vista fins que s'ha fet fosc.

El meu amic estava més trasbalsat del que m'havia imaginat, perquè a aquest toc de dramatisme inofensiu va respondre fugint neuròticament de mi i, de fet, va deixar anar un crit amb una mena d'esbufec ofegat que alliberava una tensió prèviament reprimida. Va ser un crit estrany i encara molt més horrible quan obtingué resposta. Encara ressonava quan vaig sentir un cruixit a través de la espessa negror i vaig comprendre que una finestra de gelosia s'estava obrint en aquella vella casa maleïda prop de nosaltres. I com que tota la resta de marcs feia temps que havien caigut, sabia que era aquell horripilant bastiment sense vidres de la diabòlica finestra de l'àtic.

Aleshores ens arribà una ràfega fètida d'aire pudent i gèlid des d'aquella mateixa temuda direcció, seguida d'un crit esborronador just al meu costat, damunt aquella esfereïdora tomba esberlada d'home i monstre. Un instant després, vaig ser arrencat del meu horripilant seient pel batre diabòlic d'una entitat invisible de mida titànica però de naturalesa indeterminada. Em vaig trobar estès de ple sobre el terra molsós i ple

d'arrels d'aquell repugnant cementiri, mentre de la tomba sorgia un terrabastall ofegat de panteixos i brunzit i la meua imaginació va omplir les tenebres de legions dels condemnats deformes d'en Milton. Hi hagué un remolí de vent glaçat i devastador, seguit del soroll de maons i morter caient, però afortunadament vaig perdre els sentits abans de poder entendre què significava.

En Manton, encara que més petit que jo, és més robust per això vàrem obrir els ulls gairebé al mateix instant malgrat les seves ferides més greus. Els nostres llits eren costat per costat i en pocs segons vàrem entendre que érem a l'Hospital de St. Mary. Els assistents s'havien agrupat al voltant amb una tensa curiositat però amb ganes d'ajudar a fer memòria explicant-nos com hi havien arribat i aviat vàrem saber del pagès que ens havia trobat a migdia en un solitari camp més enllà de Meadow Hill, a una milla del vell cementiri, a un lloc on deien que, antigament, era aixecat un escorxadador. Manton tenia dues ferides greus al pit i diversos talls o esgarrapades menys greus a l'esquena. Jo no em trobava greument ferit, però era cobert de blaus i contusions del més desconcertant origen, incloent-hi l'empremta d'una peül·la partida. Era clar que en Manton sabia més que jo però no va explicar res als metges, perplexos i interessats, fins conèixer l'extensió de les nostres ferides. Aleshores va dir que havíem estat víctimes d'un colèric brau —encara que va ser difícil arribar a situar o justificar la presència de l'animal.

Un cop els doctors i les infermeres se'n'anaren li vaig xiuxiuejar una pregunta, tot esbalaït:

—Déu meu, Manton, però *què era?* Les cicatrius... *va ser així?*

Però era encara massa confús per celebrar quan em va respondre en murmuris una cosa que mig m'esperava:

—No, *no va ser pas així!* Era per tot arreu: una gelatina, una bava... però tenia formes, mil formes de terror inabastables a la memòria. Hi havia ulls... i una taca. Era l'abisme, el *Maelstrom*, l'abominació definitiva. Carter, allò era innomenable!

L'obra d'en H.P. Lovecraft publicada fins al 1929, com "*The Unnamable*", es troba en domini públic tant als Estats Units, havent passat més de 95 anys de la seva primera publicació, com a la Unió Europea, havent passat més de 70 anys de la mort de l'autor.

"*The Unnamable*" fou publicat per primera vegada en la revista "*Weird Tales*" Volum 6, Número 1 de juliol de 1925.

Weird Tales és una marca registrada dels seus propietaris, però les revistes *Weird Tales* publicades fins al 1929 es troben en domini públic als Estats Units i a la Unió Europea, havent passat més de 95 anys de la seva publicació.

La Traducció en Català de "*The Unnameable*" d'en H.P. Lovecraft © 2025 per en M. Di Mauro s'ha llicenciat sota [Creative Commons Attribution-ShareAlike 4.0 International](#)

Agraïments a:
Jacme per la revisió

v1.0.2 2025-03-23

lapesanta.cat

\$3 "Brought Me This Genuine UNDERWOOD"

YES, only \$3 brings this year's new Shipman-Ward Rebuilt Standard Underwood direct from our factory, and then only small monthly payments while you are using it. Thoroughly tested and guaranteed for five years.

A Perfect Typewriter
Every Underwood we sell is rebuilt JUST LIKE NEW. It is dismantled to the very bottom and remanufactured just like a new typewriter, with new enamel, new nickel, new plates, new key rings, new type; a complete, perfect typewriter with back spacer, stencil device, automatic ribbon reverse, tabulator, key shift lock, etc. Impossible to tell it from a brand new Underwood, either in appearance, durability, or quality of work.

Thirty-Three Years' Experience
In rebuilding typewriters during which time over one-third of a million people have purchased our machines. What better proof could anyone ask as to the perfection of our typewriters or the integrity of this firm?

Ten Days' Free Trial
See for yourself! Try the typewriter ten days. You must be satisfied or the entire transaction won't cost you a penny. Act today. Get our big illustrated catalog and full particulars.

==FREE TRIAL COUPON==
SHIPMAN-WARD MFG. CO.,
2848 Shipman Bldg., Chicago

Read by return mail free book of facts concerning Standard Visible Writing Underwood. This is not an order and does not obligate me to buy.

Name

St. or R. F. D. No.

Postoffice..... State.....

The Brotherhood of Light
Most complete stock of books in America

Occultism, Psychic Phenomena, Spiritualism, Astrology, New Thought, Theosophy and Nature Study.

Correspondence Courses in All Branches of Exact Sciences

Send for "Clouds Dispelled." You will be delighted. Absolutely Free.
Dept. O, Box 1525, Los Angeles, Cal.

"The Experiences of Three Girls"
A Zippy—Peppy—Imported Book "Pictured Out"

\$1.00 stamps, money order, check or cash. Sent in plain cover.

PARIS PUBLISHING CO.
Box 131-S Utica, N. Y.

SONG POEM WRITERS
Send for my proposition

RAY HIBBELER,
D50, 4040 Dickens Ave., Chicago